

naj potem pošlje v okrogu odbornikom, in po dokončanem okrožju naj se ta red konečno določi.

Ta predlog se sprejme.

3. Po sklepu prvega vstanovnega zbora naj se odbor oberne do slavnega deželnega odbora, da naj ta blagovoli pripustiti društvu kako brezplačno sobo ali v velikem šolskem poslopji, ali pa kjer koli drugod.

Odbor odloči A. Praprotnika in Fr. Gerkmana, da sestavita o tej zadevi prošnjo in da jo predložita slavnemu deželnemu odboru.

4. Odpis slavne deželne vlade (s št. 1690) zahteva, da naj odbor sestavi načert za novo obertnijsko knjigo. Odbor določi: Iv. Tomšič naj sestavi načert za tako knjigo, in kedar ga izdela, naj ga dá pervosedniku, kateri ga potem pošlje posamesnim odbornikom v pregled, in na to naj skliče sejo, pri kateri se bode o tem dalje posvetovalo in sklepalo.

Pervosednik govori o važnosti znanstvenih učiteljskih skupščin. Po precej obširni razpravi se določi: Povabijo naj se govorniki za prostovoljne znanstvene reči, ki segajo v šolski poduk, izrejo itd. Govorniki naj se zglašajo o tem in naj pošiljajo svoje razprave pismeno odboru; A. Praprotnik, M. Močnik in Tomšič bodo pa pregledovali rokopise; pervosednik pa more o tem tudi drugih svetov iskati. Potem skliče odbor po §. 11. družbenih pravil take znanstvene shode, ktere morajo biti prava šola za učitelje.

6. Kar zadeva vprašanje do odbora v pomoč vdov in sirot ljudskih učiteljev na Kranjskem, se bode v kratkem rasglasil natančen račun.

7. Izvoljeni so: Iv. Tomšič za podpredsednika, Fr. Gerkman za zapisnikarja in M. Močnik za njegovega namestnika, Fr. Raktelj in Iv. Tomšič za knjižničarja, in pozneji, ako se knjižnica preseli v veliko šolsko poslopje, je knjižničar tudi J. Šot.

Dopisi in novice.

Iz Koroškega. 31. marca in 1. t. m. smo tudi koroški učitelji imeli svoj splošni zbor v Celovcu. Učiteljem, kateri so bili pri tem zboru, gotovo ne bode nikdar žal za krajcarje, ki so jih pri tej priliki potrosili. Hvaležni smo učitelji g. Šolcu, kleri je pri deželnem odboru preskerbel dvorano za zborovanje in ki je tudi višjo gosposko južne železnice naprosil za cenó vozuino. Pri zboru je bilo naj pred na versti, kako naj učitelj pri okrajnem šolskem svetu šoli koristi. O tem je naj pred govoril g. Nikel, pa mu nismo kaj prilagali. Pogovarjali smo se drugič, kakšne nadloge dela učitelju sedanji čas šolski denar, in kako naj bi se pomagalo. O tem se je mnogo govorilo. G. Saper povdarja nadloge in težave učiteljskega stana. Povedal je, da nekateri učitelji morajo zraven svoje službe opravljati

tudi celó nepristojna opravila, kakor n. pr. mesarijo po okolici, razna posla i. t. d. če hočejo živiti sebe in svojo družino. Mnogo se je govorilo, kako naj bi se vredila učiteljeva plača. Eni so rekli, da naj bi učitelj dobival plačilo po tem, kolikor otrok da podučuje; drugi so zahtevali, naj se vpelje nov davek in iz tega naj se učitelj plačuje. To pa ni bilo vsem po volji. G. Pešcl, vodja v mestni šoli, ki je tudi v oddelku, ki reševa lansko učiteljsko peticijo, pravi, da je že v deželnem odboru izdelan načert za učiteljevo plačo. Za naprej bode 400 ljudskih učiteljev (do sedaj jih je bilo le blizo 300). Od teh bodo dobivali 200 po 300 gold., 100 po 400 gold., 50 po 500 gold., in 25 po 600 gold., in nekteri po 700 — 800 gl. Za učiteljeve vdove bo vsaki, ki ima po 300 gold. vkladal 4%, ki ima 400, bo vkladal 5% i. t. d. Cerkvenikove službe ne bode učitelj opravljal, orglavčovo službo naj pa še opravlja. Dalje nas imenovani gospod tolaži, da naj nikar preveč ne skerbimo za svojo plačo, da bode slavna vlada že na nas poskerbela. Potem pride pogovor, kako bi se sestavil nov „Abecednik“. Oglasili so se štirje učitelji, kateri so pripravljeni prevzeti to delo. Tudi se je sklenilo, da učitelji dobimo svoj popolni imenik.*) V odbor so bili izvoljeni vsi, ki so bili popred pri učiteljskem zboru. G. vodja Pešcl je nasvetoval, da bi se pri jesenskem velikem zboru (kteri bo še pred splošnim avstr. zborom v Gradcu) razstavili tudi šolski pripomočki in enake reči. Naposled smo presvetlemu cesarju Francu Jožefu zaklicali trikrat: Slava! — Pervi dan smo se opoldne okoli 100 učiteljev sešli v gostilnici „Evropa“. Med drugimi napitnicami se je tudi kranjskim učiteljem, ki so ravno ta dan v Ljubljani zborovali, napilo, da je gromelo po dvorani.**)

Iz Gorice. (*Postava veljavna za pokn. grofijo Gorisko in Gradiščansko zastran šolskega nadgledstva*). (Dalje.)

Kdor izgubi pravico do te volitve, mora tudi odstopiti iz okrajnega šolskega svetovalstva.

Pervosednik določi svojega namestnika izmed okrajnih šolskih svetovalecev.

§. 20. V mestih, ktera imajo lastno občinsko postavo, stopijo naslednje premembe §. 19 pri sestavljenju okrajnega šolskega svetovalstva:

- a) Pervosednik je mestni župan i njegov namestnik, se voli izmed okrajnega šolskega svetovalstva po večini glasov.
- b) Vsaka verska občina, ktera ima nad 500 duš, zastopa se v okrajnem šolskem svetovalstvu po enem duhovniku; izraelitiška verska občina pa, ako ima enoliko duš, po njenem pervostojniku.
- c) Določba §. 10 čerka d nima tu veljave. Temu nasproti pa voli občinsko zastopstvo iz svoje srede, ali iz drugih, kateri smejo izvoljeni biti, dva uda v okrajno šolsko svetovalstvo. Kdor izgubi zmožnost, voljen biti, ima tudi stopiti iz okrajnega šolskega svetovalstva.

*) Tudi na Kranjskem moramo imeti svoj imenik.

**) Slava Vam, verli bratje sosedje!

Vredn.

§. 21. Da čujejo verske interese tistih okrajnih prebivalcev, h kateri veri nobeden šolski okrajni svetovalec ne spada, voli okrajno šolsko svetovalstvo za vsak verozakon enega svetovalca.

§. 22. Vse imenovanja in volitve, omenjene v §. 19, 21 imajo veljavo za šest let.

§. 23. Okrajno šolsko svetovalstvo ima gledé na vse javne ljudske šole in privatna učilišča, ktera spadajo v ta red, s posebnimi učilišči vred, razen c. k. glavne normalke v Gorici, potem gledé na odgojišča malih otrok vsega okraja tisto oblast, ktero so imele po sedanjih predpisih politiške okrajne gosposke in šolski oddelkni nadgledniki (dekani).

Njegova posebna naloga je :

- 1) da zastopa šolskega okraja interese proti drugim, da ima okrajno šolstvo v natančnem razvidu, da skrbi za postavni red v šolstvu, kolikor mogoče, pomaga sploh in vsaki šoli posebe;
- 2) da skrbi, da se razglašajo ljudske šole zadevajoče postave in naredbe viših šolskih gosposk, in da se te spolnujejo;
- 3) da vodi obravnave zastran uredbe in razširjanja obstoječih, kakor tudi naprave novih šol; da določa na prvi stopnji zastran izstopanja in vstopanja v šole, da ima više čuvanje pri zidanki šolskih poslopj, ako se ne zidajo šole na deželne troške, in pri pri-skerbljevanju potrebščin za ljudske šole, da pregleduje in poterjuje prinašbe za šole;
- 4) da imajo varstveno pravico države v krajnih šolskih zalogih in šolskih ustanovih, ako zato niso poklicani posebni organi, ali je pa to prideržano kterej višej oblastnji;
- 5) da varuje šole in učitelje v vseh ekonomičnih in policijskih zadevah, da določa na prvi stopnji zastran pritožb v zadevah plač (dotacij), preskerbnin, ako se te preskerbnine ne plačujejo iz državnega ali deželnega zaloga, in da skrbi za učne pripomočke;
- 6) da rabi prisilne pripomočke v postavno določenih primerljajih;
- 7) da začasno podeljuje na šolah izpraznjene službe in se vdelezuje pri stanovitem podeljevanju služb, oziroma pri pomikanju učitelje v više službe;
- 8) da preiskuje disciplinarne pogreške učiteljev in šolske pomankljivosti, in da določa o tem na prvi stopnji, ali, če je potreba, da nasvet podá o tem deželnemu šolskemu svetovalstvu;
- 9) da podpira, da se učitelji vedno bolj izobražujejo, da napravlja okrajne učiteljske zборе, in nagleduje šolske in učiteljske knjižnice;
- 10) da daje učiteljem spričevala zastran njihove rabljivosti;
- 11) da daje ukaze zastran sestavljenja krajnih šolskih svetovalstev in da jim je v pomoč in nadgléduje njihovo delavnost (§§. 5, 6, 7, 15);
- 12) da izredno napravlja šolska pogledovanja;
- 13) da po zaslišanju krajnega šolskega svetovalstva po krajnih razmerah določa čas, kdaj imajo biti postavne počitnice v elementarnih učiliščih;

14) da poroča, daje nasvete, menitve, razjasnila in občasna šolska sporočila višim šolskim oblastnjim. (Dalje prih.)

Iz Ljubljane. Nemški in potem tudi že slovenski časopisi so povedali, da je za Kranjsko deželni šolski svet že sestavljen. Vradni list pa nam to reč tako le razjasnuje: Deželni šolski svet sestaviti in vrediti ima po postavi 25. maja preteč. l. le deželna postava; ker pa se to na Kranjskem ni zgodilo, je po postavi c. k. deželni poglavar pooblaščen, da pri posvetovanji važnih šolskih zadev k svetu privzame deželne odbornike, duhovnike in zvedence v šolstvu. Gospod c. k. deželni poglavar je tedaj tudi v ta svet povabil knezoškofijski konzistorij in deželni odbor, pa še druge zvedence v šolstvu in tudi evang. fajmoštra. Knezoškofijski konzistorij je v ta svet poslal dva zastopnika, deželni odbor pa nobenega. Deželni šolski svet pa (razun udov iz deželnega odbora) po vladinem predlogu imenuje presvetli cesar sam. Sliši se, da bodo pa kmali imenovani začasni okrajni šolski ogledniki (Bezirksschulinspektoren).

— Po ukazu ministerstva za bogočastje in šolstvo 10. febr. t. l. o začasnem šolskem nadzorstvu je gospod c. k. deželni poglavar Konrad žl. Eybesfeld 10. t. m. poklical g. g.: stolnega dekana dr. Pogačarja, korarja in bivšega višjega šolskega nadzornika J. Zavašnika, šolskega svetovalca in prošta dr. A. Jarca, gimnazijalnega vodja Smoleja, normalkinega vodja K. Legata, deželnega odbornika Dežmana, učitelja glavnih šol A. Praprotnika in J. Eppicha in enega zastopnika časnikarskega. Gospod c. k. deželni poglavar začne sejo s tim, da pozdravi pričujoče in povdarja, da vlada o imenovanju postavi posebno volnost stavi v posvêt skušenih zvedencev. Po daljni obravnavi se določi to le:

1. Krajno šolsko nadzorstvo, kakor ga je po politični šolski vredbi izvrševala duhovščina in okrajni šolski ogledniki, naj do časa, da se dožene deželna postava, opravlja začasni krajni šolski svet, kateri naj bo iz cerkvenih, šolskih in srenjskih zastopovalcev.

2. Srenjske zastopovalce v krajni šolski svet voli srenja, ali če ima več sosesek ali podsosesek eno šolo, jih voli zbor teh srenj (§. 13 srenj. post.). Naj manj sta dva zastopovalca, naj več jih je pet, kar določuje okrajni poglavar, v Ljubljani pa mestni župan. Ako pa bi se v kaki srenji ta volitev ne mogla dognati, naj pa okrajna šolska gosposka te zastopovalce sama izvoli in pokliče v krajni šolski svet.

3. Udje začasnega krajnega šolskega sveta volijo med seboj z večino glasov pervosednika in njegovega namestnika; ta volitev velja tri leta.

4. Kar zadeva krajnega šolskega oglednika in njegovo delovanje, velja, kakor je določeno v §. 15. vladinega predloga o šolskem nadzorstvu.

Pridjan je Kazavec št. 2., 2 strani.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milčič.

V Ljubljani 14. 8. 69.

A. Praprotnik